

ПАВЛИШИН А.І.,
ст. гр. ОЕЕМ-22

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ : ЙОГО СУТЬ І МІСЦЕ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

В даний час підприємства мають всі передумови для формування нової системи внутрішньогосподарського контролю, основним елементом якої стає внутрішній аудит. Для української практики аудиторської діяльності поняття «внутрішній аудит» є досить новим, хоча закордоном він активно застосовується з кінця ХІХ ст. на великих і середніх підприємствах промисловості, будівництва, транспорту та інших сфер діяльності, які мають складну управлінську структуру.

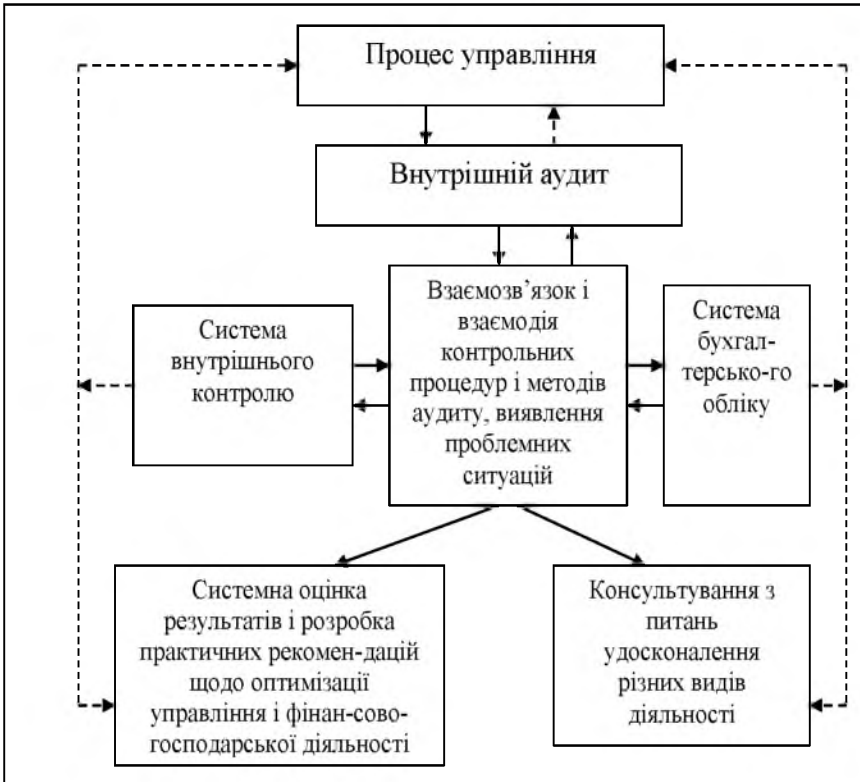
Необхідність у внутрішньому аудиті виникає на великих підприємствах в зв'язку з тим, що верхні ланки керівництва не займаються щоденним контролем за діяльністю підприємства в цілому та нижчих управлінських структур відповідно. Внутрішній аудит дає інформацію про цю діяльність і підтверджує достовірність звітів менеджерів. Крім цього, внутрішній аудит необхідний для попередження діяльності підприємства на перспективу.

Місце внутрішнього аудиту у системі управління господарюючим суб'єктом представлено на рис.1.

Завдання внутрішнього аудиту можуть бути різними на різних підприємствах в залежності від особливостей його організаційної структури і від завдань, які ставить перед собою адміністрація підприємства в даний період. Основними завданнями внутрішнього аудиту можуть бути такі як : 1) забезпечення послідовної та ефективної роботи підприємства; 2) експертиза достовірності оперативного, статистичного і бухгалтерського обліку на предмет достовірності інформації; 3) перевірка обліку витрат на виробництво, повноти відображення доходів від реалізації, формування фінансових результатів; 4) аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства і розробка його фінансової стратегії; 5) періодичний контроль за фінансово-господарською діяльністю окремих підрозділів (філій) підприємства; 6) попередження недоліків, які негативно впливають на ефективність роботи підприємства в цілому і його окремих підрозділів; 7) консультування засновників, керівників підрозділів, спеціалістів і працівників управлінського апарату з питань організації та управління, права, розробка обґрунтованих пропозицій щодо покращення

організації системи контролю, бухгалтерського обліку на підприємстві та ін.

— - взаємозв'язок і взаємодія систем контролю і управління;

---- - використання результатів контролю для прийняття управлінських рішень

Рис. 1. Форми зв'язку і місце внутрішнього аудиту в системі управління господарюючим суб'єктом [2, с.31]

Слід зазначити, що внутрішній аудит має трьохвекторну направленість, у тому числі і на вищі виконавчі органи управління фірми (рис. 2).

Незважаючи на здавалося б ідентичність завдань зовнішнього і внутрішнього аудиту і їх схожість за формою, вони відрізняються глибиною дослідження і спрямованістю. Зовнішній аудит відносно поверховий, оскільки базується в основному на публічній звітності.

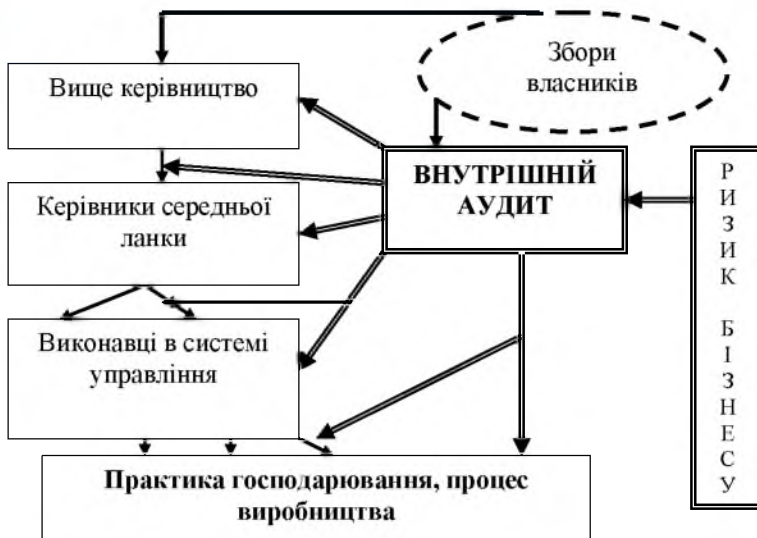

Рис.2. Направленість дій підрозділу внутрішнього аудиту в системі управління [1, с.103]

Внутрішній аудит враховує специфіку підприємства і форми звітності (документи), що не публікуються, і відомості, які мало цікавлять зовнішнього аудитора: прогноз прибутків; прогноз продажу; план невідкладних заходів, які мають бути здійсненні в короткі строки; програма введення в дію нових основних засобів; дані аналізу кошторисів і витрат; відомості про вплив соціальних, економічних і політичних тенденцій в суспільстві на виробничо-господарську діяльність підприємства; матеріали зіставлення аналітичних даних і виявлення помилок у звітності і т.д.

Таким чином, в рамках внутрішнього аудиту здійснюється не тільки деталізований контроль за збереженням активів, але і контроль за політикою і якістю менеджменту.

Сутність внутрішнього аудиту розкривається також у його функціях. Наповнення функцій внутрішнього аудиту конкретним змістом залежить від особливостей діяльності підприємства і має здійснюватися тим органом управління, якому підпорядковується служба внутрішнього аудиту. Завдання конкретної служби можуть бути різними залежно від специфіки роботи підприємства, від особливостей його організаційної структури і від завдань, які ставить перед собою адміністрація у даний момент [3, с.20].

До функцій внутрішнього аудиту залежно від його концептуального трактування відносять організацію і координацію дій з метою збереження активів компанії; перевірку об'єктивності облікової і фінансової інформації, стимулювання підвищення ефективності фінансових операцій; контроль за визначеною економічною політикою і процедурами компанії. Як зазначає Редько О.Ю., для внутрішнього аудиту притаманні певні функції, які він повинен виконувати в системі управління. До таких загальних функцій відносяться:

- 1) консультативна – реалізується в діапазоні від безпосереднього консультування внутрішніми аудиторами персоналу з питань безпеки бізнесу до організації міні-тренінгів персоналу або навчальних семінарів з актуальних питань забезпечення якості управління та досягнення мети системи;
- 2) контрольна – перевірка роботи окремих підрозділів або виконавців системи управління на предмет відповідності встановленим планам, правилам, нормам, законодавчим вимогам, правам або обов'язкам, які останнім делеговано або встановлено;
- 3) аналітична – експертна оцінка та прогнозування стану внутрішнього та зовнішнього економічного, правового, інформаційного, психологічного та інших видів середовища бізнесу на предмет загроз для досягнення мети системи, оцінка ефективності господарювання та управління;
- 4) захисна – розробка заходів та контроль за їх впровадженням щодо збереження активів та капіталу в процесі господарювання, попередження шахрайства з боку персоналу або розкрадання власності;
- 5) інформаційно-координаційна – своєчасне та повне інформування вищого управлінського персоналу або вищого органу управління про результати роботи по забезпеченню безпеки бізнесу; узгодження мети, предмету та завдань перевірок з планами та намірами вищого органу управління, окремими підрозділами системи управління [1, С.90].

Практично в реалізації вказаних функцій і лежить парадигма внутрішнього аудиту в системі управління.

Проте на основі вивчення і критичного аналізу окремих економічних джерел з питань внутрішнього аудиту, на нашу думку, слід доповнити перелік вище представлених функцій наступними:

- 1) управління ризиками, яке полягає у виявленні та оцінці ризиків,

- сприянні удосконаленню системи управління ризиками і внутрішнього контролю;
- 2) корпоративне управління - це участь в процесі управління; досягнення цілей у сфері корпоративної етики; управління результатами діяльності підприємства; забезпечення ефективних взаємозв'язків між управлінським персоналом, керівництвом та внутрішніми аудиторами;
 - 3) моніторинг системи внутрігосподарського контролю - це відповідальність за оцінку засобів контролю, моніторинг їх функціонування і представлення пропозицій щодо їх удосконалення та ін. [4].

На нашу думку, практична реалізація всіх функцій внутрішнього аудиту спрямована на виконання завдань ефективного менеджменту, а саме: отримання максимальної віддачі при мінімальній величині вкладених ресурсів, створення економічної інформації для своєчасного прийняття управлінських рішень, координація дій корпоративного менеджменту, раціональна організація системи внутрішнього контролю та ін.

Література:

1. Андреев, В. Д. Внутренний аудит : учеб. пособ. [Текст] / В.Д.Андреев. - М.: Финансы и статистика, 2003.- 464с.
2. Немченко, В. В. Практичний курс внутрішнього аудиту [Текст] / В. В. Немченко, В. П. Хомутенко, А. В. Хомутенко. - К. : ЦНЛ, 2008.- 240с.
3. Панасюк В., Саченко С., Черешнюк О. Особливості внутрішнього аудиту реалізації послуг готельного господарства // Мукачівський державний університет, електронний збірник «Економіка та суспільство». – 2017. – Випуск №10. – С. 803-810
4. Пашкевич, М. С. Контроль : незалежний, внутрішній, державний : навч. посіб. : у 2 ч. Ч. 1. Незалежний аудиторський та внутрішньогосподарський контроль [Електронний ресурс] / М. С. Пашкевич, Н. Л. Шишкова. –Дніпро : НГУ, 2017.-182с. – Режим доступу: <http://nmu.org.ua>.
5. Редько, О. Ю. Аудит та безпека бізнесу : практ.посіб. [Текст] / О. Ю. Редько, О. Б. Рижаківа, К. О. Редько. - К. : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2007.- 177с.
6. Саченко С.І., Будник Л.А. Внутрішній контроль як засіб підвищення економічної безпеки бізнесу // Галицький економічний вісник. – 2011. – С. 191-194